

Investment Guide

● Issue 07 ● Oct 2021

มุมมองการเกษียณของคน
แต่ละช่วงวัย

วัยกับการวางแผนการเงิน
เพื่อเกษียณ

วางแผนเกษียณอย่าง
มีประสิทธิภาพ

คำถามชวนคิดก่อนเกษียณ

**ชีวิตแก่เต๋อาจจะลำบาก
หากขาดการวางแผนเกษียณ**

ชีวิตแก่เต๋่าจะลำบาก

หากขาดการวางแผนเกษียณ

“กว่าจะอายุ 60 ปียังอีกตั้งไกล จะรีบเก็บเงินไปทำไม” “อายุ 45 ปี ค่อยเก็บเงินเพื่อเกษียณก็ยังทัน” ประโยคคุ้น ๆ โดยเฉพาะผู้ที่ยังอายุน้อย เพราะมองว่ายังมีเวลาทำงานหาเงินได้อีก 30 – 40 ปี แถมยังมั่นใจว่าสามารถเก็บเงินได้เพียงพอเพื่อเตรียมไว้ใช้หลังเกษียณ

หากใครเชื่อและมั่นใจแบบนี้คงต้องคิดใหม่ เพราะในระหว่างทางหากเกิดความผิดพลาด เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน หรือเกิดวิกฤติที่ไม่คาดคิด อาจทำให้เงินที่เก็บออมไว้หดหายลงได้ ดังนั้น ทางที่ดีควรเริ่มต้นเก็บเงินตั้งแต่นั้น ๆ ซึ่งหากใครคิดและเริ่มต้นวางแผนการเงินได้เร็วเท่าไร ก็จะทำให้มีเงินออมเหลือใช้เพียงพอหลังเกษียณได้เร็วเท่านั้น ตรงกันข้ามหากใครที่ไม่คิดถึงเรื่องนี้เลย เมื่อถึงวันที่เกษียณอาจรู้สึกว้าชีวิตนี้ช่างไม่น่าอยู่เสียเลยก็เป็นได้

การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ เป็นสิ่งที่ทุกคนทำได้และสามารถลงมือทำได้เลย เพียงแค่มีวินัยในการแบ่งเงินบางส่วนที่หามาได้ในแต่ละเดือนมาเก็บออมและนำไปลงทุนเพื่อต่อยอดให้งอกเงย ลดการใช้จ่ายสิ่งของฟุ่มเฟือย ไม่ใช่จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ซื้ในสิ่งที่จำเป็น เพียงเท่านี้ก็จะมีเงินเหลือเก็บเพื่อเกษียณในแต่ละเดือนได้อย่างแน่นอน

ที่ผ่านมามากันไทยกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ อาจเป็นแค่การรับรู้ว่ามีคามสำคัญเท่านั้น และยังมองว่าเป็นเป้าหมายระยะยาว จึงไม่จำเป็นต้องรีบลงมือทำ เมื่อคิดแบบนี้ก็เลยเน้นเก็บเงินเพื่อเป้าหมายระยะสั้นมากกว่าให้ความสำคัญกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

ขณะเดียวกัน ก็มีหลายคนที่เข้าข้างตัวเองพอสมควร โดยเฉพาะคิดว่าอาจมีชีวิตอยู่หลังเกษียณไม่เกิน 20 ปี หรือบางคนถึงกับคิดว่าอายุ 70 ปีก็คงจะหมดลมหายใจแล้ว แต่ด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถช่วยให้คนส่วนใหญ่มีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น ดังนั้น การเตรียมเงินไว้ใช้หลังเกษียณควรเตรียมไว้ไม่น้อยกว่า 20 ปี นอกจากนี้ หลายคนยังมองว่าค่าใช้จ่ายที่จะต้องเตรียมไว้ใช้หลังเกษียณอาจไม่เยอะมากนัก แต่ความจริงแล้วเงินที่ต้องใช้อาจมากกว่าที่ประเมินไว้ก็เป็นได้

ที่น่าสนใจไปกว่านั้น คือ **สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น** ลูกหลานอาจแยกไปมีชีวิตส่วนตัว ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ที่สำคัญ**คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น** โดยแนวโน้มของประชากรคนสูงวัยมีเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้สวัสดิการจากภาครัฐจะต้องแบ่งสรรปันส่วนมากขึ้น ทำให้คนสูงวัยแต่ละคนได้เงินส่วนนี้น้อยลง หรือแม้ว่าสวัสดิการจะเพิ่มขึ้นแต่เมื่อตัวหารมากขึ้น เงินที่ได้ก็คงเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ดังนั้น **การเตรียมพร้อมเรื่องเงินสำหรับไว้ใช้ชีวิตหลังเกษียณจึงมีความสำคัญอย่างมาก**

หากถามนักวางแผนการเงินเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ จะแนะนำเป็นเสียงเดียวกันว่า **“ต้องเริ่มคิดตั้งแต่เริ่มทำงานทันที และต้องลงมือทำให้เร็วที่สุด”** ประโยคนี้มีหลายคนอาจจะยังไม่ได้คิด เพราะยังนึกภาพไม่ออกว่าหลังเกษียณไปแล้วจะมีชีวิตอย่างไร จะใช้ชีวิตแบบไหน

ทางออก ก็คือ **ต้องทำให้ตัวเองเห็นภาพชีวิตหลังเกษียณ** เช่น หลังเกษียณอาจจะไม่มีรายได้ประจำเหมือนก่อน แต่ยังมีรายจ่าย ต้องทำให้ตัวเองเห็นว่าเงินที่ต้องเตรียมเพื่อใช้จ่ายหลังเกษียณนั้นมีจำนวนมากเพียงใด พุดง่าย ๆ คือ จะทำอย่างไรเพื่อทำให้รายได้กับรายจ่ายหลังเกษียณมีความสมดุลกัน และเมื่อมองเห็นภาพนี้แล้วก็ต้องเริ่มคิดเรื่องการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ซึ่งก่อนลงมือทำลองถามตัวเองด้วยคำถามง่าย ๆ ดังนี้

- อยากจะเกษียณตอนอายุเท่าไร
- คาดว่าจะมีอายุหลังเกษียณไปอีกกี่ปี
- จะใช้เงินหลังเกษียณเดือนละกี่บาท

สมมติว่า ต้องการเกษียณตอนอายุ 60 ปี คาดว่าจะมีอายุหลังเกษียณไปอีก 20 ปี (แสดงว่าจะมีชีวิตถึงอายุ 80 ปี) และหลังเกษียณอยากจะมีเงินใช้เดือนละ 20,000 บาท

จากนั้นให้คำนวณด้วยการนำเงินที่ต้องการใช้หลังเกษียณต่อเดือน (20,000 บาท) คูณด้วยจำนวนเดือนที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณ (20 ปี เท่ากับ 240 เดือน) ซึ่งเท่ากับ 4,800,000 บาท นั้นหมายความว่า นับตั้งแต่วันที่เกษียณอายุไปจนถึงวันสุดท้ายของชีวิตจะต้องมีเงินเก็บอย่างน้อย 4,800,000 บาท

เมื่อมองเห็นภาพแล้วว่า หลังเกษียณจะต้องมีเงินเก็บเท่าไรเพื่อที่จะใช้ชีวิตได้ตามใจปรารถนา อาจทำให้มีกำลังใจหรือแรงฮึดในการเก็บเงิน ถัดมาต้องคิดว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้วันที่เกษียณอายุมีเงินเก็บจำนวน 4,800,000 บาท ซึ่งควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจเงินเก็บและเงินลงทุนในปัจจุบันว่ามีอยู่เท่าไร

1. ถ้าเป็นข้าราชการต้องดูเงินในกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)
2. ถ้าเป็นพนักงานบริษัทเอกชนต้องดูเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนประกันสังคม
3. เงินลงทุนในกองทุนรวม LTF, RMF และ SSF
4. ประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำหรือแบบสะสมทรัพย์

โดย 2 ข้อแรกเป็นรูปแบบการออมภาคบังคับ ส่วน 2 ข้อหลังถึงแม้จะเป็นการออมการลงทุนแบบสมัครใจ แต่โดยส่วนใหญ่คนไทยจะลงทุนอยู่แล้ว เมื่อสำรวจดูเงินของตัวเองทั้งหมดแล้วว่ามีเท่าไร จากนั้นก็คำนวณต่อไปจนถึงวันเกษียณว่าจะได้รับเงินจำนวนเท่าไร

เมื่อคำนวณแล้วให้นำมารวมกัน หากพบว่าจะได้รับเงินในวันที่เกษียณอายุน้อยกว่าเป้าหมายที่วางไว้ คือ 4,800,000 บาท แสดงว่าต้องเก็บเงินเพิ่ม จึงเป็นที่มาของการต้องวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

คนเก็บเงินเยอะ ๆ เป็นแบบไหนกัน

ทุกวันนี้ค่าครองชีพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แ่ก้าวออกจากบ้านก็อาจต้องควักเงินออกจากกระเป๋าแล้ว ที่สำคัญคนมีอายุยืนยาวขึ้น จึงมีคำถามว่าถ้าเก็บเงินเดือนละ 10 – 15% เพื่อเตรียมไว้ใช้หลังเกษียณจะเพียงพอหรือไม่ ทำให้หลายคนก็กังวลกับชีวิตหลังเกษียณเก็บเงินเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 20% ต่อเดือน

เงินเดือน 15,000 บาท เก็บเงิน 3,000 บาท

เงินเดือน 20,000 บาท เก็บเงิน 4,000 บาท

เงินเดือน 30,000 บาท เก็บเงิน 6,000 บาท

เงินเดือน 50,000 บาท เก็บเงิน 10,000 บาท

อย่างไรก็ตาม อีกหลายคนก็ตั้งคำถามว่า **“ขนาดเก็บเงิน 15% ยังแทบไม่ไหว ถ้าจะให้เพิ่มมากกว่านี้คงทำไม่ได้”** แน่แน่นอนว่าเหมือนจะยาก แต่ก็ยังมีหนทาง มาดูกันว่าผู้ที่เก็บเงินได้อย่างน้อย 20% ในแต่ละเดือนและยังมีเงินเหลือใช้ตามปกติ นั้นมีกลยุทธ์อย่างไร

1. หลีกเลี่ยงการเป็นหนี้ที่มีดอกเบี้ยสูง

หลายคนมีบัตรเครดิต 4 – 5 ใบ พ่วงด้วยบัตรกดเงินสดอีกหลายใบ และไม่ว่าจะใช้จ่ายอะไรก็รูดด้วยบัตรเหล่านี้จนหนี้สินพอกพูนขึ้นเรื่อย ๆ และเมื่อถึงเวลาชำระหนี้ก็จะจ่ายในอัตราขั้นต่ำ ถ้าเดือนไหนไม่มีเงินพอจ่ายหนี้ก็จะใช้วิธีกดเงินสดจากบัตรใบแรก เพื่อจ่ายบัตรใบที่สอง ผลที่ตามมาก็คือ **เจอดอกเบี้ยจนอ่วม**

18% คือ ดอกเบี้ยของบัตรเครดิต*

28% คือ ดอกเบี้ยของบัตรกดเงินสด

ดังนั้น ถ้าอยากมีเงินเหลือเก็บในแต่ละเดือนให้มากขึ้น ควรหลีกเลี่ยงการเป็นหนี้ โดยเฉพาะหนี้ที่มีดอกเบี้ยสูง หรือควรมีบัตรเครดิต 1 – 2 ใบ โดยใช้อย่างมีวินัย และชำระหนี้เต็มจำนวนเพื่อจะได้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย

*หมายเหตุ : 18% คือ อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของบัตรเครดิตต่อปี และบัตรกดเงินสดจะมีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยไม่เกิน 28% ต่อปี

2. รู้เส้นทางทางการเงิน

หลายคนไม่รู้ว่ามีเงินในแต่ละเดือนหมดไปกับอะไรบ้าง เพราะมักจะคิดแต่เรื่องใช้จ่าย หากเป็นแบบนี้ก็จะเก็บเงินไม่อยู่ ดังนั้น ถ้าอยากเก็บเงินให้ได้เยอะ ๆ ต้องเริ่มจากการจดบันทึกรายรับ – รายจ่ายประจำวัน จากนั้นก็รวบรวมข้อมูลการเงิน เช่น สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร บันทึกรายรับ-รายจ่าย ข้อมูลการลงทุน เช่น ข้อมูลการซื้อกองทุนรวม การซื้อทองคำ เป็นต้น เพื่อให้รู้เส้นทางเงินของตัวเองว่ามีรายรับหรือรายได้มาจากไหน เท่าไหร่ ซื้ออะไรไปบ้าง ซื้อวันไหน กี่บาท เมื่อบวกลบออกมาแล้วเป็นอย่างไร

วิธีการนี้จะทำให้รู้ว่ามีหลายอย่างที่ไม่ควรซื้อ บางคนถึงกับตกใจว่า “ซื้อไปได้อย่างไร” “ซื้อตอนไหน” ก็ทำให้เกิดอาการเสียดายเหมือนกัน

3. รู้จักลงทุน

พอมีเงินเหลือมากขึ้น ต้องนำไปลงทุนต่อยอดเพื่อให้เงินงอกเงยออกดอกออกผล โดยหากรับความเสี่ยงได้ต่ำก็ลงทุนในกองทุนรวมตลาดเงิน กองทุนรวมตราสารหนี้ หรือรับความเสี่ยงได้สูงขึ้นก็อาจลงทุนในกองทุนรวมผสม กองทุนรวมหุ้น และถ้ารับความเสี่ยงได้สูงมากขึ้นก็ลงทุนในหุ้นโดยตรง แต่ทุกการลงทุนมีความเสี่ยง ควรศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจลงทุน

4. คิดถึงชีวิตวัยเกษียณ

เวลากถามคนที่เก็บเงินในแต่ละเดือนได้เยอะ ๆ มักจะได้คำตอบว่า “เก็บไว้ใช้ตอนเกษียณ” ที่สำคัญส่วนใหญ่เริ่มวางแผนการเงินตั้งแต่อายุยังไม่มากนัก เช่น อายุ 22 ปี ก็เริ่มเก็บเงินและนำไปลงทุนแล้ว ขณะเดียวกันก็เก็บเงินผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนรวม RMF ด้วย ดังนั้น หากวางแผนการเงินและจัดพอร์ตลงทุนให้เหมาะสมก็จะมีเงินใช้อย่างเพียงพอหลังเกษียณ

มุมมองการเกษียณของคนแต่ละช่วงวัย

Morningstar สถาบันที่ให้บริการข้อมูลและจัดอันดับกองทุนรวม กล่าวว่า ถึงแม้คำว่า **“เกษียณ”** เป็นคำที่คุ้นเคยและรับรู้มานานแล้ว แต่ก็เป็นการยากที่จะให้คำจำกัดความหรือหาความหมายที่เป็นสากลสำหรับทุกกลุ่มทุกวัย ดังนั้น ส่วนใหญ่จึงออกมาในรูปแบบของงานวิจัยเพื่อค้นหามุมมองเกี่ยวกับการเกษียณ โดยล่าสุดได้แสดงมุมมองถึงเรื่องนี้ไว้ 3 ข้อด้วยกัน

1. กระบวนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นผลมาจากหลายปัจจัย เช่น สุขภาพทางการเงิน และสังคม เป็นต้น
2. ความเปลี่ยนแปลง การเกษียณเมื่อไหร่และอย่างไรนั้นมีบทบาทสำคัญกับชีวิตวัยเกษียณมากกว่าการตัดสินใจเพียงเพื่อเกษียณอายุการทำงาน
3. ช่วงอายุที่มีการพัฒนาความสามารถที่อาจเปิดโอกาสในอาชีพหรือความสนใจใหม่ ๆ

แต่คำถามคือ แล้วความหมายวัยเกษียณของแต่ละคนนั้นคืออะไร แน่หนอนว่าย่อมมีความหมายที่แตกต่างกัน โดยนักวิจัยของ Morningstar ได้ลองให้กลุ่มตัวอย่าง **นึกถึง 3 คำถามแรกที่คิดขึ้นมาเมื่อพูดถึง “การเกษียณ”** แล้วนำคำตอบมาสร้างกลุ่มคำ (Word Cloud) เพื่อให้มีการเปรียบเทียบว่าในกลุ่มคนนั้นมีการนึกถึงคำว่าอะไรและมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับคำตอบอื่น โดยงานวิจัยนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามช่วงวัยเพื่อเปรียบเทียบมุมมองการเกษียณของคนใกล้เกษียณกับคนแต่ละกลุ่ม

งานวิจัยชิ้นนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ ช่วงอายุ 18 – 25 ปี และกลุ่มที่สอง คือ ช่วงอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป โดยทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีคำตอบรวมทั้งหมด 1,680 คำ และมีการจัดกลุ่มคำที่มีความหมายเดียวกัน เช่น คำว่า Relax จะมาจากคำตอบทั้งคำว่า Relax และ Relaxation เป็นต้น

กลุ่ม Gen Z มองวัยเกษียณอย่างไร

ภาพด้านล่างเป็นการแสดงให้เห็นว่าคนหนุ่มสาวคิดถึงอะไรเมื่อพูดถึงวัยเกษียณ สังเกตได้ว่าคำที่อยู่ตรงกลางไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเกษียณเท่าใดนัก ดูเหมือนว่าแนวคิดของการเกษียณสำหรับวัยนี้จะมากับอายุที่มากขึ้น (Old) เป็นอันดับแรก

ตามมาด้วยผ่อนคลาย (Relax) นอกจากนี้ ยังมีเรื่องอื่น ๆ เช่น อิสรภาพ (Freedom) การท่องเที่ยว (Travel) เป็นต้น ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่ามีมุมมองแง่ลบเกี่ยวกับการเกษียณเพียงเล็กน้อยสำหรับวัยนี้ เช่น มีความกลัว (Scary) หรือความน่าเบื่อ (Boring) เมื่อไม่ได้ทำงาน และแน่นอนว่าเรื่องเงินก็ยังเป็นส่วนสำคัญทำให้มีคำว่า “เงิน” (Money) และ “เงินออม” (Savings) อยู่ในภาพนี้ด้วย

ที่มา : Morningstar

มุมมองคนวัยใกล้เกษียณหรือเกษียณแล้ว

กลุ่มวัยนี้จะเป็นการดูมุมมองของคนกลุ่มที่สอง ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป โดยคำว่าผ่อนคลาย (Relax) ปรากฏอยู่ตรงกลาง และไม่ได้นึกถึงอายุ (Old) หรือความชราภาพเท่ากลุ่มแรก แสดงให้เห็นว่าวัยนี้มองการเกษียณเป็นความพอใจหรือความสุขมากกว่า จากคำว่า การท่องเที่ยว (Travel) พักผ่อน (Rest) อิสรภาพ (Freedom) และครอบครัว (Family) เป็นต้น

ที่มา : Morningstar

นอกจากนี้ เมื่อเจาะกลุ่มที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป พบข้อมูลเดียวกัน คือ ไม่ได้นึกถึงอายุ (Old) เมื่อพูดถึงการเกษียณ แต่นึกถึงการท่องเที่ยว (Travel) ผ่อนคลาย (Relax) และความสุข (Happiness) ในขณะที่มุมมองด้านลบนั้นมีความสำคัญน้อยกว่ากลุ่ม Gen Z ค่อนข้างมาก

บทสรุปสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้อาจเป็นการบอกว่า **การเกษียณมีความหมายแตกต่างกันไปสำหรับแต่ละคน** ดังนั้น โจทย์สำคัญ คือ แต่ละคนจะต้องรู้ตัวก่อนว่า **มีมุมมองต่อการเกษียณอย่างไร** หากมีมุมมองที่เปลี่ยนไปก็นำไปสู่การปรับแผนการเงินด้วยเช่นกัน เช่น กลุ่มตัวอย่างวัยหนุ่มสาวมองว่าการเกษียณมีความน่าเบื่อ (Boring) แต่ไม่ปรากฏอยู่ในกลุ่มคนอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป อีกข้อที่สำคัญ คือ กลุ่มคนส่วนใหญ่มองการเกษียณ คือ การมีอิสรภาพ (Freedom) ทั้งจากการมีเวลามากขึ้นเพื่อทำกิจกรรมหรืออาชีพที่สนใจ หรือเพื่อการพักผ่อนท่องเที่ยว ซึ่งล้วนเป็นรูปแบบของความสุขที่การวางแผนการเงินเพื่อเกษียณที่ดีจะเป็นส่วนสำคัญให้ไปถึงความสุขเหล่านั้นได้

วัยกับการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณ

อาจสงสัยว่าจะต้องเก็บเงินมากแค่ไหนถึงจะเพียงพอต่อการดำรงชีวิตหลังเกษียณ คำตอบคือ **ไม่มีกฎตายตัว** แต่การเก็บเงินในแต่ละเดือนนั้นอย่างน้อย ๆ ควรเริ่มต้นที่ 10% และอาจสูงถึง 30 - 35% ของรายได้ในแต่ละเดือน

ช่วงเริ่มต้นทำงาน รายได้ยังไม่มากอาจเริ่มเก็บเงินสัก 10% ของเงินเดือนก่อน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่เหมาะสม เพราะถ้าเก็บมากไปอาจทำให้ไม่พอใช้ ต้องอดมื้อกินมื้อ แต่เมื่ออายุการทำงานมากขึ้น ตำแหน่งงานขยับขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น ก็ควรเก็บเงินเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และยิ่งอายุมากขึ้น การงาน การเงินมั่นคง รายจ่ายบางอย่างหมดไป เช่น ไม่ต้องผ่อนบ้าน หรือผ่อนรถแล้ว ก็จะมีเงินเหลือเก็บมากขึ้น ดังนั้น ในแต่ละเดือนก็ควรเก็บเงินเพิ่มเป็น 20% หรือ 30% ของรายได้ในแต่ละเดือน

อายุ 22 – 34 ปี

คนวัยนี้จะให้ความสำคัญกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณค่อนข้างน้อย เพราะมีเป้าหมายอื่น ๆ แทรกเข้ามาเสมอ เช่น เก็บเงินเรียนต่อ เก็บเงินซื้อรถ เก็บเงินดาวน์บ้าน เป็นต้น ทำให้การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณจึงเป็นแค่เป้าหมายรอง

ดังนั้น จึงมักจะใช้การออมภาคบังคับเป็นหลัก แต่ความจริงแล้ววัยนี้ต้องวางแผนการเงินเพื่อเกษียณด้วย เทคนิค คือ **ต้องบริหารรายรับและรายจ่ายให้ดี เพื่อจะได้รู้ว่า มีเงินเหลือเพียงพอที่จะออมเพื่อเกษียณหรือไม่** เนื่องจากวัยนี้จะมีภาระค่าใช้จ่ายและอาจมีหนี้สินในระดับค่อนข้างสูง ดังนั้น เมื่อรายจ่ายค่อนข้างสูง ระดับการออมจึงเหลือน้อยลง แต่อย่างน้อย ๆ ควรกันเงินไว้สัก 10% เพื่อเก็บออมและลงทุน

สำหรับการจัดพอร์ตลงทุน หากยังไม่มีประสบการณ์ลงทุนเลยและในชีวิตคุ้นเคยกับฝากเงินเพียงอย่างเดียว ควรเริ่มต้นศึกษาและลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำถึงปานกลาง โดยเน้นลงทุนผ่านกองทุนรวม เช่น กองทุนรวม RMF กองทุนรวมตราสารหนี้ ส่วนผู้ที่มีความรู้ด้านการลงทุนแล้ว ควรลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงขึ้น เพราะการลงทุนเพื่อเกษียณมีระยะเวลาการลงทุนค่อนข้างยาวและมีฐานภาษีที่ต้องเสีย ก็ควรเลือกลงทุนในกองทุนรวม RMF ควบคู่ไปกับกองทุนรวม SSF ที่เป็นกองทุนรวมผสมและกองทุนรวมหุ้น เพื่อโอกาสสร้างผลตอบแทนที่ดีและประหยัดภาษีได้อีกด้วย

และวัยนี้อ่าลึ่มซื้อประกัน อย่าประมาท ไม่ให้ความสนใจหรือไม่ให้ความสำคัญ เพราะมองว่าตัวเองอายุยังน้อยคงไม่มีปัญหาเรื่องสุขภาพ แต่ความจริงแล้วอะไรก็เกิดขึ้นได้ ควรเริ่มซื้อประกันชีวิตไว้ตั้งแต่อายุยังน้อยเพื่อบริหารความเสี่ยง อีกทั้งเบี้ยประกันก็ยังไม่สูง ที่สำคัญเบี้ยประกันสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้อีกด้วย (แต่ต้องเป็นประกันชีวิตที่มีความคุ้มครอง 10 ปีขึ้นไป)

อายุ 35 – 44 ปี

วัยนี้หากเริ่มวางแผนการเงินเพื่อเกษียณถือว่าเหมาะสมที่สุด เพราะเป็นวัยที่มีความพร้อมมาก ภาระหนี้สินบางอย่างเริ่มลดลง จึงควรให้ความสำคัญกับเรื่องวางแผนการเงินเพื่อเกษียณและต้องทำอย่างจริงจัง โดยสัดส่วนการเก็บเงินเพื่อเกษียณอย่างน้อย ๆ ควรเก็บ 20% ของรายได้ในแต่ละเดือน

นอกเหนือจากเงินออมภาคบังคับแล้วต้องวางแผนการเงินเพื่อเกษียณทั้งลงทุนกองทุนรวม SSF และกองทุนรวม RMF อย่างเต็มที่ ที่สำคัญต้องทำประกันชีวิตด้วย ส่วนการจัดพอร์ตลงทุนเนื่องจากเป็นวัยที่รับความเสี่ยงได้ระดับปานกลางถึงสูง ดังนั้น ควรเน้นลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงสูงประมาณ 60% ของพอร์ตลงทุนโดยรวม เช่น กองทุนรวมหุ้น กองทุนรวมต่างประเทศ กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ ทองคำ เป็นต้น เพราะมีระยะเวลาในการลงทุนไปจนถึงเกษียณยาวนานถึง 16 – 25 ปี ส่วนที่เหลือก็ลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น กองทุนรวมตราสารหนี้ ทั้งในและต่างประเทศ หรือกองทุนรวมตลาดเงิน เป็นต้น

อายุ 45 – 54 ปี

หากวัยนี้เพิ่งเริ่มวางแผนการเงินเพื่อเกษียณ **“ถือว่ายังไม่สาย”** แต่ต้องลงมือทำอย่างจริงจัง และต้องแบ่งเงินมาเก็บและลงทุนในแต่ละเดือนค่อนข้างสูง เพราะระยะเวลาในการเก็บออมและลงทุนเหลือไม่เกิน 15 ปี หมายความว่า **ยิ่งเริ่มเก็บช้าเท่าไร ก็ยิ่งต้องใส่เงินในแต่ละเดือนเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น** ยิ่งไปกว่านั้นวัยนี้จะลงทุนอะไรที่เสี่ยงสูงในสัดส่วนที่มากไม่ได้แล้ว ทำให้ทางเลือกในการลงทุนลดน้อยลง และยังคงต้องเพิ่มเงินลงทุนในแต่ละเดือนสูงขึ้นไปอีก โดยพอร์ตลงทุนของคนวัยนี้ควรเน้นกองทุนรวม RMF กองทุนรวม SSF และกองทุนรวมผสม ถัดมาเป็นกอง REITs กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ กองทุนรวมตราสารหนี้ กองทุนรวมตลาดเงิน เงินฝาก เป็นต้น

และวัยนี้อ่าสืมซื้อประกัน โดยเฉพาะประกันสะสมทรัพย์และควรรซื้อประกันสุขภาพเพิ่มด้วย

อายุ 55 – 60 ปี หรือวัยก่อนเกษียณ

วัยนี้ถ้ายังไม่เริ่มเก็บเงินเพื่อเตรียมไว้ใช้หลังเกษียณ ต้องถามก่อนว่ามีเงินเก็บในภาคบังคับหรือไม่ ถ้ามี อย่างน้อย ๆ ก็จะมีเงินไว้ใช้ก่อนหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีและกำลังเริ่มเก็บ บอกเลยว่าแต่ละเดือนต้องเก็บเงินจำนวนที่สูงมาก อย่างไรก็ตาม หากไม่มีภาระหนี้สินและเริ่มเก็บเงินไว้ใช้หลังเกษียณ (อีกแค่ 5 ปี) ก็อาจจะยังทัน

สำหรับวัย 55 ปีและเพิ่งเริ่มวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ถึงแม้จะมีเงินออมในภาคบังคับ เป้าหมายการใช้ชีวิตในวัยเกษียณอาจต้องปรับลดลง จากอดีตที่ใฝ่ฝันว่าจะใช้เงินเยอะในระดับหนึ่งก็ต้องปรับลดลงมา มิเช่นนั้นอาจมีเงินเหลือไม่เพียงพอในการใช้ชีวิตหลังเกษียณ และช่วงก่อนเกษียณต้องเร่งเก็บเงินอย่างเต็มที่ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงเพราะมีเวลาหาและเก็บเงินอีกแค่ 5 ปี เพื่อไว้ใช้หลังเกษียณไปอีก 20-30 ปี ข้างหน้า

ส่วนผู้ที่ไม่มีการออมในภาคบังคับและเพิ่งเริ่มเก็บเงิน ต้องเน้นการหารายได้ส่วนเพิ่ม เช่น ทำงานพิเศษ หรือลดรายจ่าย รวมถึงดูแลสุขภาพให้ดี อย่าเจ็บ อย่าป่วย แล้วก็เก็บเงินให้เต็มที่เท่าที่จะทำได้ ส่วนผู้ที่มีเงินออมในภาคบังคับอยู่แล้ว สัดส่วนการออมในแต่ละเดือนก็ยังต้องสูงอยู่ ที่สำคัญวัยนี้ที่เพิ่งวางแผนการเงินเพื่อเกษียณ สัดส่วนการลงทุนประมาณ 70 – 80% ของพอร์ตลงทุนโดยรวมต้องเป็นสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น กองทุนรวมตราสารหนี้ กองทุนรวมตลาดเงิน เงินฝาก ที่เหลือก็เน้นลงทุนกองทุนรวมผสม กอง REITs กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

และวัยนี้ที่เพิ่งคิดจะทำประกันชีวิต นอกจากเบี้ยประกันจะสูงแล้วเงื่อนไขประกันก็มีเยอะเหมือนกัน และยิ่งถ้าไม่มีประกันหลัก (ประกันชีวิต) หากคิดจะทำประกันเสริม (ประกันโรคร้ายแรง) บริษัทประกันชีวิตส่วนใหญ่มักจะปฏิเสธ และถึงจะรับทำประกันแต่เบี้ยประกันก็จะสูงมาก ดังนั้น อย่างน้อย ๆ ควรทำประกันสุขภาพเอาไว้ก่อนอายุ 60 ปี แต่ถ้าไม่มีเงินซื้อประกันก็ต้องใช้บริการของประกันสังคม

คิดอยากเกษียณ แต่ไม่พร้อมแบบนี้ พี่ไม่โอเค

หากใครคิดอยากเกษียณต้องวางแผนให้ดี ๆ เพราะในโลกของความเป็นจริงแล้ว **“การเกษียณ”** ไม่ได้ง่ายขนาดนั้น ผู้ที่พร้อมจะเกษียณ ล้วนต้องเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะแผนด้านการเงิน

- ✓ เงินพร้อม
- ✓ แผนงบประมาณการใช้จ่ายพร้อม
- ✓ แผนการลงทุนหลังวัยเกษียณพร้อม
- ✓ แผนการใช้ชีวิตพร้อม

ที่นี้มาดูกันว่า**ผู้ที่ไม่พร้อมจะเกษียณมาจากสาเหตุอะไรได้บ้าง**

1. อลัษยอาการการทำงาน

สมมติว่าสิ้นปีนี้จะมีอายุครบ 60 ปี แต่รู้สึกว่ายังรักและสนุกกับการทำงาน ขณะเดียวกันองค์กรก็ยังเต็มใจให้ทำงานต่อ พุดง่าย ๆ คือ ไม่อยากให้เกษียณ ถ้าทุกอย่างลงตัวแบบนี้ก็ควรเลื่อนเวลาการเกษียณออกไป

จะว่าไปแล้วการทำงานอาจมีประโยชน์มากกว่าเงิน งานที่ทำแล้วสนุกเพลิดเพลิน รวมถึงการได้อยู่กับสังคมที่ดีจะทำให้จิตใจสดชื่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถช่วยให้มีสุขภาพที่ดีและมีความสุข ที่สำคัญทำให้ยังมีสวัสดิการต่าง ๆ โดยเฉพาะค่ารักษาพยาบาล ประกันสุขภาพ ประกันสังคม รวมถึงเงินเดือนประจำ

2. เงินที่มี ใช้ไม่ก็ปีทั้งหมด

หลังเกษียณอยากมีเงินใช้ 30,000 บาทต่อเดือน หรือ 360,000 บาทต่อปี สมมติว่าจะมีชีวิตอยู่ไปจนถึงอายุ 85 ปี แสดงว่าถ้าเกษียณอายุ 60 ปี จะมีชีวิตหลังเกษียณไปอีก 25 ปี ถ้าคิดง่าย ๆ หมายความว่าต้องเตรียมเงินไว้ใช้หลังเกษียณ 9,000,000 บาท (360,000 บาท x 25 ปี)

เมื่อสำรวจเงินที่เก็บออมไว้ ถ้ามี 9,000,000 บาทหรือมากกว่านี้ ถือว่าบรรลุตามเป้าหมายก็สามารถเกษียณได้ แต่ถ้าดูแล้วพบว่ายังมีเงินเก็บไม่ถึง ก็คงต้องหาทางออก เช่น ลดการใช้เงินหลังเกษียณในแต่ละเดือนลง เหลือเดือนละ 20,000 บาท หรือ 240,000 บาทต่อปี นั่นหมายความว่าต้องเตรียมเงินไว้ใช้หลังเกษียณเพียง 6,000,000 บาท ดังนั้น หากต้องการเกษียณสบายแบบสวย ๆ ควรเริ่มเก็บออมกันตั้งแต่อายุยังน้อยจะดีกว่า

3. หนี้สินยังเยอะ

ถ้าอายุ 50 ปี แต่ยังมีภาระหนี้สินเต็มไปหมด ไม่ว่าจะเป็นหนี้บ้าน หนี้รถยนต์ หนี้บัตรเครดิต หนี้บัตรเครดิตเงินสด พุดง่าย ๆ พอเงินเดือนออกก็ต้องเอาไปจ่ายหนี้เป็นส่วนใหญ่ เช่น เงินเดือน 50,000 บาท จ่ายหนี้ 35,000 บาท

ยิ่งไปกว่านั้น หลังเกษียณไปแล้วยังต้องผ่อนบ้าน ผ่อนรถ แถมมีหนี้บัตรเครดิต ฟวงมาอีก เงินที่เก็บออมมาก็คงต้องเอาไปจ่ายหนี้ คำถามคือ จะเหลือเงินใช้หลังเกษียณเท่าไร? ดังนั้น ก่อนเกษียณควรปลดหนี้ให้หมด หรือถ้าเหลือก็ให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. ไร้แผนการเงินในอนาคต

ก่อนเกษียณแต่ยังไม่มีแผนการใช้จ่ายเงิน เพราะคิดว่า **“เรื่องเงิน เอาอยู่”** พอถึงวันเกษียณจริง ๆ มีหลายคนที่เป็นเงินไปใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย สนุกมือ เพื่อความบันเทิงหรือเพื่อความสุขต่าง ๆ สุดท้ายเงินที่เก็บมาก่อนชีวิตหมดลงภายในเวลาอันรวดเร็ว

สิ่งที่เจอบ่อย ๆ ของคนวัยเกษียณ คือ การมีเวลาว่างมากทำให้หลายคนตัดสินใจใช้เวลาไปกับการลงทุน โดยที่ตัวเองไม่ถนัดหรือไม่ได้ศึกษาข้อมูลอย่างเพียงพอ แม้กระทั่งถูกชักชวนจากคนรอบข้าง เช่น ลงทุนหุ้นเก็งกำไร หรือนำเงินเก็บไปทำธุรกิจ ซึ่งการใช้เงินที่ไม่ได้อยู่ในแผนอาจทำให้เกิดความผิดพลาดได้

นอกจากนี้ มีหลายคนที่ยังไร้แผนการใช้จ่ายรายเดือนว่าพอถึงวัยเกษียณแล้วในแต่ละเดือนจะใช้จ่ายอะไรบ้าง เพราะเข้าใจว่าการใช้จ่ายหลังเกษียณไม่ได้มีความแตกต่างจากวันนี้ จึงไม่ต้องเตรียมแผนการใช้จ่ายไว้ล่วงหน้า

5. แผนการลงทุนหลังเกษียณ คืออะไร

หลายคนมาก่อนเกษียณมีแผนการลงทุนอย่างชัดเจน แต่พอถามถึงแผนการลงทุนหลังเกษียณกลับไม่มีเพราะคิดว่าไม่มีความจำเป็น ความจริงแผนการลงทุนหลังเกษียณมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นเงินก้อนสุดท้าย ดังนั้น ต้องวางแผนให้ดี ๆ ว่าจะแบ่งเงินไปเก็บออม ไปลงทุนด้วยวิธีใด เพื่อให้เงินต้นไม่หายและยังสามารถสร้างผลตอบแทนให้งอกเงยในระดับที่เหมาะสมกับความเสี่ยงและช่วงอายุ

วางแผนเกษียณอย่างมีประสิทธิภาพ

ว่ากันว่ามิกฎ 2 ข้อสำหรับการวางแผนเกษียณที่มีประสิทธิภาพ ข้อแรกคือ **อย่าทำให้เงินหมด** ข้อสอง **อย่าลืมกฎข้อแรก** แต่ในคำพูดติดตลกนี้ ความจริงทำได้ยาก เพราะชีวิตหลังเกษียณ หากไม่มีรายได้เพิ่มและเก็บเงินโดยเน้นที่ความปลอดภัยสูงสุดเป็นหลัก เงินจะถูกกัดกินไปเรื่อย ๆ จากเงินเฟ้อ ดังนั้น เงินก้อนที่สะสมไว้ย่อมลดมูลค่าลงไปเรื่อย ๆ

แน่นอนว่าครั้งจะนำเงินสะสมไปลงทุนในหุ้น ที่ว่ากันว่าให้ผลตอบแทนเฉลี่ยสูง ไม่ใช่เรื่องที่ถูกต้อง เพราะความเสี่ยงย่อมสูงเกินไป ดังนั้น การวางแผนเกษียณที่ดี คือ **การสร้างสมดุลระหว่างความเสี่ยงกับผลตอบแทนให้เหมาะสมกับตัวเอง**

เทคนิคที่น่าสนใจสำหรับการบริหารพอร์ตลงทุนสำหรับเกษียณ คือ การแบ่งพอร์ตลงทุนออกเป็น 2 กอง โดยให้แต่ละกองทำหน้าที่ของตัวเอง

1. เงินกองแรก

มีหน้าที่หาผลตอบแทนที่เหมาะสม เงินกองนี้จำเป็นต้องมีการกระจายความเสี่ยงไปยังตราสารทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ เพื่อลดความผันผวนของตลาดในช่วงเวลา และในทางกลับกันก็สร้างผลตอบแทนให้มากพอที่จะสามารถเอาชนะเงินเฟ้อได้

2. เงินกองที่สอง

มีหน้าที่รักษามูลค่า ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปลงทุนในตราสารหนี้ เพื่อเป็นการรับประกันว่ามูลค่าโดยรวมของพอร์ตลงทุนจะไม่ลดต่ำลงมากตามความผันผวนของตลาด

โดยเงินทั้งสองกองที่แบ่งออกมาจะทำหน้าที่ของตัวเองเพื่อสร้างความมั่นคงและสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอในระยะยาว ซึ่งสิ่งสำคัญที่ต้องเตือนตัวเองไว้เสมอคือ **ไม่ได้ลงทุนเพื่อสร้าง “กำไร” หรือ “รายรับ” อย่างรวดเร็ว แต่เป็นการวางแผนเพื่อ “ผลตอบแทนรวม”** ในระยะยาว ซึ่งเป็นการมองที่กว้างไกลกว่า

ยกตัวอย่างให้เห็นภาพ คือ บางคนชื่นชอบการนำเงินเกษียณไปลงทุนในหุ้นที่ให้เงินปันผลสูง ๆ เพื่อสร้างรายรับประจำให้ทุกปี พังดูแล้วน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีเพราะ

คนวัยเกษียณย่อมต้องการเงินใช้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดมือ เพราะไม่มีรายได้จากแหล่งอื่น

แต่ในความเป็นจริงการที่ลงทุนเฉพาะในหุ้น แม้จะเป็นหุ้นปันผลก็ตาม อาจทำให้เกิดความเสี่ยงที่มากเกินไปกับพอร์ตลงทุนได้ หากไม่มีส่วนผสมของสินทรัพย์เสี่ยงต่ำหรือตราสารหนี้ผสมอยู่เลย ดังนั้น พอร์ตลงทุนจึงมีโอกาส **“ขาดทุน”** ได้ หากตลาดหุ้นผันผวนและปรับลดลงอย่างต่อเนื่อง หรือเกิดวิกฤติต่าง ๆ เป็นต้น

ในความเป็นจริง แม้การลงทุนในสินทรัพย์หลาย ๆ อย่างที่ไม่มีการจ่ายเงินปันผล แต่อาจมีผลตอบแทนในรูปแบบของดอกเบี้ย ซึ่งตราบิตที่สินทรัพย์สามารถสร้างรายได้ระดับเดียวกันบนความเสี่ยงที่น้อยกว่า อาจเป็นทางเลือกที่ดีกับพอร์ตลงทุนเพื่อเกษียณ

ดังนั้น การวางแผนการเงินสำหรับวัยเกษียณที่ดีจึงควรให้เงินทำหน้าที่ทั้ง **เพิ่มมูลค่าเพื่อสู้กับเงินเฟ้อ** และ**เพื่อรักษามูลค่าของเงินให้คงอยู่** ซึ่งจำเป็นต้องมองผลตอบแทนแบบองค์รวมและเน้นการกระจายการลงทุนให้เหมาะสม พุดง่าย ๆ ควรมองระดับผลตอบแทนเทียบกับความเสี่ยงและเลือกสินทรัพย์ลงทุนที่ดีเพื่อตอบโจทย์กับสไตล์การลงทุนของตัวเอง

คำถามชวนคิดก่อนเกษียณ

“เกษียณ” หลายคนอาจคิดว่ายังไม่ถึงเวลา อีกนานกว่าจะถึงวันนั้น แต่ขอบอกไว้ก่อนว่าการสร้างอิสรภาพทางการเงินสำหรับวัยเกษียณต้องทำแต่เนิ่น ๆ เพราะหากรอจนถึงวันเกษียณแล้วค่อยมาคิด อาจสายเกินไป เรามีชุดคำถามมาชวนให้ทุกท่านคิดตั้งแต่วันนี้ อย่ารอเกษียณแล้วค่อยคิด

1. เคยวาดภาพอนาคต “วัยเกษียณ” ของตัวเองไว้หรือไม่ว่า จะเป็นแบบไหน

แบบ 1	แบบ 2
นั่งจิบกาแฟพร้อมครุ่นคิดว่าจะต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด เพราะเงินที่ได้รับชดเชยก้อนสุดท้ายในวันเกษียณ ร่อยหรอลงเต็มที เครียดเรื่องเงินทำให้ออนไม่หลับ อาการป่วยไข้เริ่มมา ถ้าไปหาหมอ ก็ต้องใช้เงินอีก	นั่งจิบกาแฟยามเช้า ออกกำลังกายเบา ๆ เช็กผลตอบแทนเงินลงทุน เจอะเจอเพื่อนฝูง วางแผนท่องเที่ยวตามภาษาคนสูงวัย ไร้กังวล

2. ใช้ “ชีวิตวันนี้” แบบไหน

แบบ 1	แบบ 2
ไม่ได้วางแผนอะไรมาก แค่ไม่ใช้จ่ายเกินตัว มีเท่าไรก็จ่ายเท่านั้น ไม่สร้างหนี้ก็พอแล้ว ทำตัวสบาย ๆ	วางแผนใช้จ่าย แบ่งรายได้ออกเป็น 4 ส่วน <ul style="list-style-type: none">• 1 ส่วน นำไปลงทุนในกองทุนรวมที่มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยประมาณ 5% ต่อปี• 2 ส่วน เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวและดูแลครอบครัว• 1 ส่วน เป็นเงินสำรองยามฉุกเฉิน และหากส่วนนี้มีจำนวนมากขึ้นและไม่ได้ใช้ก็สามารถแบ่งเงินไปลงทุนเพิ่มหรือนำไปท่องเที่ยว สร้างเสริมประสบการณ์

3. หากวันนี้อายุ 40 จะทำงานถึงอายุเท่าไร

แบบ 1	แบบ 2
ทำไปเรื่อย ๆ เขาเลิกจ้างเมื่อไหร่ ก็เมื่อไหร่	อยากทำงานถึงอายุ 50 ปี แต่ถ้างานสนุกก็อาจทำต่อไปจนเกษียณ

4. มีเงินเก็บเพียงพอหลังเกษียณแล้วหรือไม่

แบบ 1	แบบ 2
ไม่แน่ใจ	<ul style="list-style-type: none"> ลงทุนในกองทุนรวมหุ้น 2,000 บาทต่อเดือน ได้ผลตอบแทนเฉลี่ยประมาณ 8% ต่อปี ลงทุนตั้งแต่อายุ 22 ปี พอตอนอายุ 40 ปี มีเงินเก็บประมาณ 960,000 บาท หากทำงานสนุก ๆ ไปจนถึงอายุ 60 ปี จะมีเวลาเก็บเงิน 38 ปี (เริ่มทำงานตอนอายุ 22 ปี) ลงทุนในกองทุนรวมหุ้น 2,000 บาทต่อเดือน ได้ผลตอบแทนเฉลี่ยประมาณ 8% ต่อปี จะมีเงินเก็บเกือบ 6 ล้านบาท

คำถามสุดท้าย : จะเริ่มเก็บเงินหรือลงทุนเอาไว้ใช้จ่ายหลังเกษียณเมื่อไหร่?

สำหรับใครที่สนใจอยากเริ่มต้นวางแผนเกษียณ แต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมผ่าน e-Learning หลักสูตร “วางแผนเกษียณ สไตล์มนุษย์เงินเดือน” ได้ฟรี!!! >> [คลิกที่นี่](#) หรือสนใจเปิดบัญชีเพื่อลงทุนกองทุนรวม >> [คลิกที่นี่](#)

e-Learning

เปิดบัญชีกองทุนรวม